

UNTROSDECONVERSAAMB

ADA CASTELLS

Colm Tóibín

Escriptor

L'irlandès Colm Tóibín m'explica orgullós que té un exemplar de l'Avui del primer dia perquè li va fer molta il·lusió que sortís un diari en català. En aquell temps ell era un professor d'anglès a Barcelona. Qui li anava a dir que més de tres dècades després seria a l'edifici de Random House Mondadori per presentar 'Brooklyn', una novel·la traduïda al català per Amsterdam. Me la dedica amb una ploma de plàstic i s'excusa divertit: "La Montblanc que em van regalar la vaig perdre i des d'aquell dia vaig amb aquestes plomes d'un sol ús. Els verds segur que ho troben terrible". Amb el seu bon humor tot se li pot perdonar

FOTO: QUIM PUIG

C.T. Volia fer una novel·la pròxima a les intencions del gènere, és a dir, donar veu als que no en tenen. Les novel·les no parlen dels que són al centre de la foto, sinó dels que queden al marge. En pintura hi ha exemples memorables. Mira Vermeer: pinta una dona llegint una carta en una finestra. M'interessa traslladar aquest esperit al paper.

A.C. Això també explicaria que hagi triat una dona immigrant com a protagonista.

C.T. Si hagués fet un home s'hauria passat el dia al pub parlant d'esports i jo volia algú amb una vida solitària. El 1951, una dona sola portava una vida molt restringida i m'agradava la idea d'anar reconstruint la seva manera profunda de sentir tot el que li passa.

A.C. La seva relació amb la religió és un salvavides.

C.T. Sí, volia fugir del personatge escandalós del capellà que abusa sexualment d'una noia. Alguns lectors s'esperaven que passés això.

A.C. Confesso que jo també m'ho esperava.

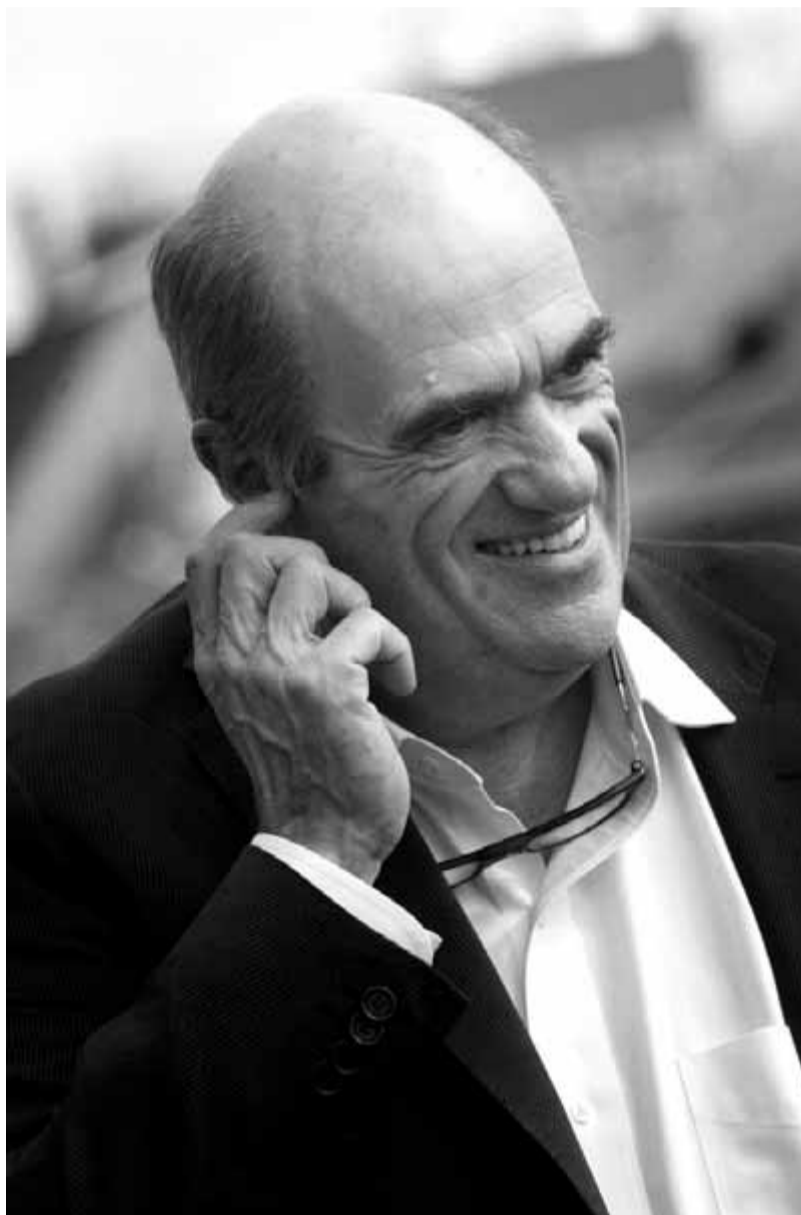
C.T. De debò? No fotis! Això hauria estat massa fàcil, com si cada cop que treus un musulmà hagués de ser un terrorista. S'ha de trobar una altra via per parlar de la vida que no surti a la portada dels diaris. La inspiració la pots trobar en un breu de la pàgina 39.

A.C. Per què els anys 50?

C.T. Ara el món s'ha acabat, però aleshores encara no havia ni començat. Necessitava un temps en què no tothom tingués telèfon i que la majoria de distàncies fossin molt llargues perquè es feien en vaixell. Les coses començaven a ser més barates i el niló i els grans magatzems van canviar la vida, la de les dones, sobretot. Qui no tenia diners podia vestir com els que en tenien.

A.C. La protagonista viu totes aquestes transformacions amb molta candidesa.

C.T. Sí, ella no acaba d'entendre tot el que passa. És el començament de la lluita pels drets civils, pel

reconeixement de l'homosexualitat, és la descoberta de l'Holocaust. La percepció de tots aquests canvis no va ser immediata.

A.C. Però sí que tot això la transforma sense ni adonar-se'n.

C.T. Exacte. Fins i tot ella es va transformant d'una manera física. Canvia la seva manera de vestir, de caminar, les seves espatlles s'arrodonen, es posa morena.

A.C. I troba l'amor.

C.T. La defamiliarització que ella pateix com a immigrant hi ajuda, però ella s'estavella per culpa de la distància. Quan l'amor no és palpable, l'oblida. Això passa quan un torna de vacances després d'haver

viscut una aventura. Al llibre també és important la idea essencial que, en el fons, els humans no som nòmades. Molta gent vol un niu, un sol lloc. És un instint bàsic que ens omple d'hipoteques i deutes.

A.C. Però tu precisament no ets un exemple de sedentari.

C.T. Sí, jo renego d'això, però quan torno a Dublín, sempre em dic: no entenc per què me n'he anat.

A.C. I quan tornes a la casa que tens als Pirineus?

C.T. Farrera de Pallars també m'és un lloc molt familiar.

A.C. No et sents molt diferent a la resta de vilatans?

C.T. Ells saben que sóc un paio que sempre s'està al llit fins a les onze. No els preocupa si sóc escriptor o no, els agrada més saber si faig bones excursions. Sóc qui condueix molt a poc a poc per no anar en contra direcció.

A.C. Per què Irlanda és terra de bons escriptors?

C.T. Nosaltres no tenim un Rembrandt ni un Beethoven perquè per això cal tenir pintura i piano. En canvi, amb un paper i un llapis ja pots fer alguna cosa en literatura perquè són materials baratets. La gent allà sempre ha tingut clar que l'única manera de sortir de la pobresa és l'alfabetització. La mare et mira i sap que si escrius i llegeixes no seràs com ells. Tindràs una bona feina, potser seràs capellà. L'altre motiu és la proximitat amb Londres. Els editors anglesos sempre han volgut les històries d'Irlanda.

A.C. Es diu que, amb mala llet, els irlandesos diuen als anglesos: "Vosaltres ens heu donat la llengua, però nosaltres us hem fet la literatura".

C.T. Malgrat les oposicions polítiques, sempre hi ha hagut una bona relació. El meu avi era un revolucionari, però llegia Dickens. La literatura no coneix fronteres. És com l'ONU, però funcionant bé. A Irlanda no hi ha una societat estable fruit de la revolució industrial. No tenim un Balzac i això ha produït un estil molt particular.

A.C. Vostè ve d'una família vinculada a l'IRA. Com es defineix políticament?

C.T. M'imagino una Europa al més oberta possible. Jo no faig novel·la política, però la meua protagonista podria ser una colombiana a Madrid o una turca a Alemanya.

A.C. I què en pensaria d'un referèndum per a la independència de Catalunya?

C.T. Hi estaria cent per cent d'acord. M'encantaria ser el cònsol irlandès i veure un partit Catalunya-Irlanda. Ara bé: a la senyera hi posaria una cara amb un somriure perquè no es prengüés tot tan a la trementada. *